

Chương 1

2-10-1971

Nhiều lúc mình cũng không ngờ nổi rằng mình đã đến đây. Không ngờ rằng trên mũ là một ngôi sao. Trên cổ áo là quân hàm đỏ. Cuộc đời bộ đội đến với mình tự nhiên quá, bình thản quá và cũng đột ngột quá.

Thế là thế nào? Cách đây ít lâu, mình còn là sinh viên. Bây giờ thì xa vời lắm rồi những ngày cắp sách lên giảng đường, nghe thầy Đường, thầy Đạo...

Không biết bao giờ mình sẽ trở lại những ngày như thế. Hay chẳng còn bao giờ nữa! Có thể lắm. Mình đã lớn rồi. Học bao lâu mà đã làm được gì đâu, đã sống được gì đâu? Chỉ còm cõi vì trang sách, gầy xác đi vì mộng mị hảo huyền.

Hai mươi tám ngày trong quân ngũ mình hiểu được nhiều điều có ích. Sống được nhiều ngày có ý nghĩa. Dọc đường hành quân, có dịp xem lại lòng mình, soát lại lòng mình.

Mình bắt đầu sống có trách nhiệm từ đâu, từ lúc nào? Có lẽ từ 9-3-1971,

tháng ba của hoa nhĩn ban trưa, của hoa sấu và hoa bằng lăng nước.

Những người bạn thân yêu của mình đã lần lượt đi học xa hết cả rồi. Mỗi người một phương. Các bạn đã đi lên phương Bắc. Còn mình, sẽ đi về phương Nam...

Đêm Hà Bắc thật thanh bình. Thêm quá, nghe một tiếng thì thảo của cánh gió trên đôi bạch đàn... Mình đã sống trên 20 ngày bên hồ cá Yên Duyên, Yên Sở. Ở đó có những đường cây đẹp tuyệt. Mình đã chụp tám ảnh bộ đội đầu tiên dưới một gốc dừa, sau lưng là hồ cá. Hoàng

hôn thông thả thay màu nước. Và ngôi sao Hôm trầm tư, kiêu hãnh đã mọc trên trời. Cuộc đời bộ đội đâu dễ dàng như thế. Mình đã khóc, nước mắt giàn giụa, khi các bạn tiễn mình đi, khi buổi lễ kết thúc, khi bài Quốc ca rung bầu không khí trong lành trên Trường Tổng hợp. Bản nhạc này đây, bao lần mình đã nghe, đã cúi đầu suy nghĩ. Nhưng hôm nay mới thực hiểu, thực cảm một điều giản dị: Bài Quốc ca của ta, của ta!

Khóc, không phải vì hèn yếu, không phải vì buồn bã, mà vì xúc động. Vì

buổi chia tay này thiêng liêng quá. Những người bạn thân yêu nhất của mình không thể tiễn mình đi được. Và bàn tay ấy, và đôi mắt ấy, giọng nói ấy... Lên xe rồi, xe nổ máy. Xe VN sản xuất, tiếng động cơ như tiếng tim mình vậy. Nghẹn thắt vì một cảm giác khó tả, mình ngược nhìn lần cuối cùng cánh cửa sổ, nơi hằng ngày mình bò ra, nhìn xuống lòng đường. Khoảng trời nhỏ của riêng mình đó. Một hôm nào, những hôm nào mình mong chờ nhìn thấy bạn của mình đạp xe qua, để mình gọi... Bây giờ, là chia tay, xe lăn bánh, êm ru, xe

đi êm, mà bọn mình xô vào nhau, chen nhau thò tay ra cửa. Ngoài kia, những khuôn mặt gần gũi, tuy có người chẳng bao giờ mình trò chuyện, chẳng bao giờ mình nghĩ rằng có họ sống trên đời... ở đâu, khuôn mặt thân yêu ấy? Bạn đi, mình không gặp được.

Đêm 26.7 chỉ là những gương mặt xa lạ, đầy vẻ háo hức và tự mãn. Rối loạn, và thoảng một thứ mùi khó chịu. Mình không dám đứng lâu và đành chịu một nỗi ân hận giày vò... Mình đi, khi bạn đang bước vào năm học mới. Bước lên

giảng đường, bạn có nhớ tới mình không?... Đừng, hãy để tâm hồn trọn vẹn thanh thản, mà đón một mùa xuân của lòng mình. Trang đầu của cuộc đời sinh viên, đừng để rơi một giọt mực, đừng để loang lổ một vết ố vàng...

Xe ơi, lao nhanh hơn, cho ta chóng tới gia đình lớn. Nơi ta gửi gắm cả thời thanh xuân của mình...

Hơn cả khi trên tay phấp phồng tờ quyết định. Vui sướng, tự hào, cảm động làm sao khi trên người ta là bộ quân phục xanh màu lá. Anh sinh viên quen màu

trắng áo của cánh cò, quen màu xanh da trời tháng nắng... Mình trút bỏ không thương tiếc, và trù mền khoác lên mình màu xanh ấy. Màu xanh của núi đồi và thảo nguyên, của ước mơ và hi vọng. Màu xanh bất diệt của sự sống.

Trên mũ là ngôi sao. Ta lặng ngắm ngôi sao, như hồi nào ta chỉ cho bạn: Kia là sao Hôm yêu dấu... Nhưng khác hơn một chút. Bây giờ, ta đọc trong ngôi sao ấy, ánh lửa cầu vồng của trận công đồn, màu đỏ của lửa, của máu...

Ta thấy trong màu kỳ diệu ấy, có cả

hồng cầu của trái tim ta....

Ai ra đi cũng với lòng say lý tưởng, và nhẹ nhàng bên trong là chút ước mơ. Buổi gác đầu tiên là đêm trăng sáng, là bài thơ, là một trang nhật ký... Sung sướng và hãnh diện biết bao, ời xóm làng yêu quý, ngủ yên, ngủ yên, có anh bộ đội thức canh trời. Những mái nhà nghiêng như mí mắt thân thương, nhắm ngủ ngon lành... Ta bước nhẹ, lâng lâng một mùi hương quen thuộc. Bưởi đã cuối mùa, ổi đã cuối mùa... Cây lá đang dồn nhựa để trở ra một mùa quả

chín...

Đồng đội đọc cho ta nghe những vần thơ trong treo:

“Gậy Trường Sơn đưa ta lên đường đánh Mỹ. Nồi cơm Thạch Sanh xưa là chuyện ước mơ. Nay là lòng dân với người chiến sỹ”.

Ta đã đọc ở đây những cái tên lần đầu ta đọc, lần đầu ta biết. Cái tên ấy, những cái tên ấy là một nốt sol trầm tĩnh, nốt la nhí nhảnh... là 7 cung bậc của bản đại hợp xướng mà dân tộc ta đang cất lên tiếng hát...

...”Bộ đội đi rồi, chỉ khổ dân, lại nhớ

mãi thôi...”

Ai đã nói với mình điều ấy, khi trời đã rạng sáng? 9g30 phải vào màn, nhưng ta thức trọn một đêm, với bốn bề đang rạng sáng, mặt trời mọc, và em bé đã riu rít ở hàng ô rô xén gọn. Một tiếng văng kêu, một vệt nắng kẻ ở ngoài hiên, một con nhện giăng tơ trên cành ổi... Có gì khác với nơi ta ở, nơi ta gửi gắm tuổi thơ. Sông Tô Lịch đen ngòm chảy rục rề trong thành phố, tới đây, vẫn rục rề như cây trinh nữ... “Mắc cỡ gì mà khép cánh ư em?”

Ta đã bao lần đi bên sông Tô Lịch,
trước kia ta khó chịu vì mùi bùn oi
nóng... Ta đã
mấy lần hành quân bên sông Tô Lịch, ta
yêu sông vì bọt tằm sủi, vì màu xanh
non, tươi trẻ có công vun đắp của dòng
sông. Có phải lòng sông đã quên mình
như bản, đã chịu lòng mình mang mùi vị
ấy để đem cho đời những cọng rau
muống tươi kỳ lạ, để đem màu hồng tươi
cho thành phố. Sông Tô ơi, mai trở về,
ta khơi lại dòng sông, cho tuổi thơ vẫy
vùng, cho con thuyền anh chở em đi, đi
vòng quanh thành phố...

Hôm nay, đi bên sông, dưới cái nắng chang chang, trên vai là balô con cóc của Trường Sơn. Không thể nói là nhẹ được. Quai đeo thít vào vai, ép lồng ngực lại. Đau và bỏng rát, khó thở. Đè lên hông, ép vào lưng, ướm đầm đìa là mồ hôi ta chảy. Ta đặt balô, và cười luôn được. Ừ, cuộc đời ta là thế. Phải cười và phải vui. Bài hát ta yêu là Trường Sơn Đông – Trường Sơn Tây... Con đường gánh gạo không có muối, nhưng không phải là nhẹ nhõm. Vai sinh viên, mặc dù tâm hồn luôn bay bổng, nhưng nên thơ hơn cả những vần thơ là cái nghiêng

điêng người trên vai, là cái nằng bàng
hoàng, dữ dội.

Yên Sở ơi, ta yêu Yên Sở như làng quê
ta vậy. Nơi trú quân đầu tiên của đời ta.
Nơi ta gọi bạn của mình là đồng chí. Nơi
em thơ gọi ta là chú bộ đội, và những
cô gái làng gọi ta: Chào các anh bộ đội.

Em đừng cười anh vì bộ quân phục
thùng thình. Mẹ ta nghèo, rau cháo nuôi
ta, đau khổ bốn nghìn năm, chắt chiu
từng hạt gạo nuôi ta. Để bây giờ ta lớn.
Phải lớn lên, phải to ra cho kịp tầm cao

của lịch sử. Cánh tay này sẽ bóp nghẹt cổ quân thù.

Đêm đầy sao, chỉ chút những sao, như lòng mẹ, như lòng em đứng ở bên đường. Hồ nước trong kỳ lạ. Sao mẹ kể, những cái hồ ấy là nước mắt? Đau khổ nghìn năm, những tròng mắt nào đã đầm đìa để tích tụ thành hồ... Mà hôm nay đời vui như thế? Con cá dưới hồ cũng quẫy, cũng đón ánh trăng và chào anh bộ đội... Cá, cá ơi, đừng cười anh nhé, đừng kể cho những cô gái trong làng, chuyện bọn anh sợ đ*****, khi các cô ngồi bên bờ này nhắc đến các anh... Quên

làm sao vườn nhãn um tùm, nơi ngày
đầu ta ngồi yên nghe giảng bài chính
trị... Đầm ảm quá thôi, trên là cây lá,
xanh xanh, lấp lánh ngôi sao trên mũ,
lung linh những vì sao trên cổ áo, đỏ như
lửa là quân hàm, bùng cháy những ngọn
đuốc là cháy tim ta... Ê a, ê a là lời em
thơ tập đọc. Cô gái nào mà đáng thanh
thanh giống người ấy thế... Kỷ niệm
lắng sâu, theo ta vào trận đánh... Những
ngày hôm nay, hôm nay sao khởi bồi
hồi. Nồi nước mẹ đun sao thơm kỳ lạ.
Có phải đắng cay cả một đời, nên bát
nước mẹ đưa ngọt ngào đến thế? Chia

tay với con mà mẹ vẫn cười, âu yếm...

Hành quân từ 5 giờ chiều đến 9 giờ đêm, đẹp lắm. Trăng đầu tháng còn đỏ quạch, cứ gọi cho ta nhớ một cánh buồm. Đấy, cánh buồm đỏ thắm, dựng đầy gió, gió cuốn những ngôi sao đêm, ủa vào lòng thuyền và đẩy thuyền trôi trong tâm tưởng... Ngủ bên bờ một dòng sông, có những đường dừa thật đẹp.

Trời trong quá, dây điện chẳng như những dòng kẻ của một trang vở học trò. Đừng bấm đèn trêu họ, cứ để họ nói chuyện với nhau. Anh con trai sắp xa

người bạn của mình. Cô ta lại về trường học tiếp. Chỉ còn vài tiếng nữa thôi là còi tàu, là chuyển bánh. Anh dặn gì cô ấy, có lẽ chẳng dặn gì đâu, và chỉ mỉm Cười.

“Anh yêu em lắm em ơi,

Nhưng anh chẳng dám ngỏ lời với em...”

Lính khoái, cười khúc khích... Những vì sao dưới sông cũng va vào nhau... Những cánh dừa cũng nắm tay nhau tinh nghịch bay qua bầu trời thanh bình. Tiếng động cơ như xay lúa.

Đêm đẹp vô cùng, ta lắng nghe đất thở.
Anh bạn nằm bên rọi đèn pin tìm gì, có
phải anh tìm con dế đang cần cù dạo
bản nhạc đêm của Pritsvin? Không
cưỡng nổi, ta lấy giấy và viết thư cho
Như Anh...

